Izhaja
10., 20. in zadnjega dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

# GLASNIK

*Krščanski delavci, združite se!*

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila
delavcev, ki nimajo dela, ali delodajavcev, ki iščejo delavcev, se vsprejemajo zastonj!

Štev. 5. V Ljubljani, 20. februarija 1898. Letnik IV.

## Slovenski obrtniki zdramite se!

Veliko se je že pisalo kako naš mali obrt propada od dné do dné in kako židovski kapitalizem jemlje malemu obrtu zaslužek. Ako bode šlo tako nadalje, bode mali obrt popolnoma uničen in mi mali obrtniki bodemo prisiljeni postati židovski sužnji. To je gotovo znano vsakemu zavednemu Slovencu. Oglejmo samo nekoliko naše posamezne obrti, n. pr.: klobučarje, čevljarje, krojače, ključavničarje, usnjarje itd. Ti obrti so že takorekoč povse uničeni, ker ti izdelki se prodajajo skoraj že v vsaki najmanji trgovini. Mi mali obrtniki ne bi imeli nič proti takemu početju, ko bi se naši domači izdelki prodajali, ali čujte: vsi ti izdelki so judovski. Naši trgovci pridejo do teh izdelkov prav na lahek način, ker judovski popotniki sleparijo in ponujajo njihovo ničvredno ponarejeno blago skorej v vsaki vasi, da pa oni lahko svoje izdelke ceneje prodajajo, kakor mi mali obrtniki, je prav lahko umevno, prvič zato, ker oni izdelki so polovico slabeji od naših domačih, drugič zato, ker oni izdelujejo s stroji in to v veliki množini. Ves ta žalostni položaj je nam obrtnikom premisliti, kam bodemo prišli mi in naši potomci. Kje in kako začeti tega ne misli nobeden, a zadnji čas je, da se začnemo braniti proti našemu sovražniku, ki nam preti s poginom. Vsak kateremu preti pogin, se brani z vso odločnostjo, tako se branimo slobodno tudi mi mali obrtniki. Lepa misel se je sprožila 17. vinotoka minolega leta v Ljubljani na sestanku kranjskih klobučarjev, namreč da bi se letos naredil v s e s l o v e n s k i o b r t n i s h o d v L j u b l j a n i. Ta shod bi bil velikega pomena. To bi bil začetek slovenske obrtne organizacije na krščansko socijalni podlagi. Na omenjenem shodu naj bi se sestavil odbor, ki naj bi imel nalogo skrbeti, kako bi se mali obrt branil proti judovski konkurenci. Ko bi se na pravem mestu naša organizacija pričela, bi se gotovo dobila tudi potrebna denarna sredstva. Vse zavedne slovenske obrtnike in njihove prijatelje uljudno prosimo, naj izražajo o tem svoje mnenje. Torej obrtniki, pozor in na delo! Sovražnik je pred durmi.

K r š č a n s k i s o c i j a l i s t.

## Politika po svetu.

Na Češkem se med nemškim prebivalstvom zelo hitro širi socijalizem. Povsod nastopajo »rudeči sodrugi« pri volitvah. Že lansko leto so zmagali sijajno socijalisti pri državnozborskih volitvah v skoro vseh onih krajih, kjer se je prej šopiril nemški liberalizem. Sedaj pa poskušajo socijalisti svojo srečo tudi pri občinskih volitvah. Njihov trud ni brezuspešen. Trumoma prepuščajo nemški nacijonalci častna mesta občinskih odborov socijalistom, (hoteč jim menda povrniti nekoliko njihov trud, ki so ga imeli socijalistični poslanci v državni zbornici, kjer so pomagali »navdušenim« nacijonalcem razgrajati in razbijati. Roka roko umiva.). Več občin so dobili popolnoma že socijalisti v svojo oblast, drugod pa skoro povsod zmagujejo s svojimi kandidati.

Kaj je pravi vzrok temu? Nemško ljudstvo si tudi želi zboljšanja slabih gospodarskih razmer, a za to se njihovi poslanci ne zmenijo, socijalisti seveda imajo široka usta in delajo zaslepljenemu ljudstvu bogate obljube. Nemško-nacijonalni poslanci so bili v državnem zboru jako delavni, saj priča o njihovem neumornem delovanju skoro vsaka zbornična seja, — borili so se namreč za »obstanek nemškega naroda v Avstriji«, ki je v nevarnosti, da se pogrezne v slovanskem morju. To svoje v državnem zboru pričeto delovanje so nadaljevali v češkem deželnem zboru, da »rešijo nemški narod«, seveda se pri tem niso mogli brigati za gospodarske potrebe svojih volilcev. Kaj jih briga to, da so preprečili delovanje državnega zbora s svojim vpitjem in razbijanjem v zbornici. Kaj jim je mar, koliko milijonov stane začasna pogodba z Ogersko tostransko državno polovico, katere bodo morali plačati avstrijski državljani.

Da je bilo delovanje nemških nacijonalcev res blagodejno za »neodrešene Nemce«, kaže nam to, da so za kolovodjo nemških razgrajačev in kričačev v državnem zboru za pruskega Wolfa nabrali in mu poslali 5000 gld. nagrade.

In mož je tudi zaslužil to svoto, zakaj delal je s svojo petorico na vse kriplje, da predrami zaspano nemštvo, da je navduši za prusko »pikelhaubo« in je pelje v boj proti vsemu, kar ima slovansko ime ali vsaj nima pristno germanske kulture ali omike. Posrečilo se mu je pridobiti najprvo poslance na svojo stran in na to so mu sledili mladi častilci Votanovi, paganskega boga nemškega, na v i s o k i h š o l a h, ki so v zadnjem času začeli pravo gonjo proti slovanskim visokošolcem, da ti niso bili skoro varni življenja pred srditimi nacijonalci. Ti mladi stebri »zatiranega nemštva v Avstriji« so najprvo izzivali češke prebivalce v Pragi s svojim surovim obnašanjem, katerega so se naučili od Wolfa in svojih nemško-nacijonalnih profesorjev, in

## LISTEK.

### Trije polovičarji.

Priobčil A. A.

(Dalje.)

»Storite tudi vi tako, Ebing«, nadaljuje notar, »vse to ne koristi čisto ničesar, vera ne obogati nikogar kakor samo farje in njihove pomočnike«, in njegov pogled je zopet švignil na Fornerja.

»Ne«, zakliče Ebing, »vi segate predaleč, vera mojega pokojnega očeta ne sme izginiti iz hiše Ebingove, dokler jaz živim. Sicer se s sedanjimi novotarijami klerikalcev ne strinjam, toda zato mi ni potreba postati krivoverec, saj je, hvala Bogu, še zlata sreda, po kateri se lahko hodi.«

»A tako«, posmeja se Šlegel, »pravcati mračnjak vendar nočete postati, in pri shodu črnuhov, katerega pa naj, če pride do njega, h . . . vzame, ne bodete navzoči — ali pa? »Ne«, zakriči trgovec, »s takimi rečmi se mi ne moremo in nečemo pečati, toda katoličan ostanem zato vendar.«

»Kaj pa torej vi sodite o papeževi nezmotljivosti?« oglasi se fabrikant.

»Me prav malo briga: do sedaj mi še ni škodovala in tudi nikogar ne poznam, komur bi bila storila škodo, kaj se bom potem menil za njo? Toda te novotarije s shodi, tega ne morem trpeti; oni, ki mislijo priti iz mesta, naj le tam ostanejo, njihovega nemira mi v trgu ne potrebujemo.«

»Tako mislim tudi jaz«, dopolni Šlegel, toda nekateri bi bili pa kmalu drugačnih misli«, s temi besedami se obrne proti Fornerju; ta je namreč svojo in svojega prijatelja pijačo že plačal, in notar ni hotel zgubiti priložnosti, da bi ultramontancu ne dal zaušnice.

Vendar bi bil pa Forner težko kaj odgovoril, da ga ni ogovoril Ebing: »Kako, vi hočete že oditi, gospod doktor? Ostanite vendar, jaz bi le rad videl, če ste tudi vi mojih mislij?

Nekaj trenutkov je bil Forner neodločen, kakor, da bi si hotel premisliti, potem pa vstane, stopi k mizi zabavljajoče družbe, in njegove oči so se ognjevito posvetile, ko je začel tako-le:

»Vi, gospodje, ste svoje mnenje več kakor odkritosrčno izrazili, zato si tudi jaz vzamem prostost, da brez vsakih ovinkov, brez ozira odkrijem vam svojo sodbo. Z vašim mnenjem, ljubi Ebing, se nikakor ne morem skladati. Naš čas potrebuje celih mož in ne polovičarjev. Da mož pri svojem poslu ničesar ne zamudi, to je popolnoma prav in mora tako biti, da pa zato neče spoznavati razmer časa in se pred grozečo nevarnostjo strahopetno skrije, to bi bilo njega nevredno. V tem imate popolnoma prav, gospod notar, na jedno stran se mora kreniti, ako neče kdo od obeh kot polovičar zasmehovan in zaničevan biti. Katera stran je pa prava, tu se najina pota popolnoma ločita. Vi, gospod notar, menite,

zato je prepovedala policija visokošolcem, nemškim in tako tudi češkim, da ne smejo nositi čepic in trakov. To je silno razburilo nemško kri. Zatirani »burši« so se zbrali v Litomericah in so zahtevali, da se ta naredba prekliče, drugače bo — stavka. In res so pričeli nemški dijaki na vseh avstrijskih nemških vseučiliščih z demonstracijami, hoteč tako prisiliti vlado, da se ozira na njihove zahteve. Profesorji so bili prisiljeni, — večina jih je že tako na strani razgrajačev — ustaviti svoja predavanja in slednjič je vlada zaprla visoke šole ter poslala razburjene duhove na počitnice, In kdo je kriv škode duševne in gmotne, ki jo trpé pri takem početju tudi slovanski dijaki, je jasno dovolj in kaže potrebo, da se slovanski poslanci tem tesneje združijo in z vso odločnostjo nastopajo proti takim škandalom.

V **Galiciji** je bil pri dopolnilni volitvi v okraju Lancut-Nisko mesto umrlega poslanca grofa Hompeša izvoljen v državni zbor P. Stanislav Stojalovski. Nekateri poljski listi z veseljem pozdravljajo ta dogodek, češ, da je velike politične važnosti, ker pomenja zmago stranke, ki se opira na delo in vero in ker je novoizvoljeni poslanec P. Stojalovski zelo zmožen mož. Dalj časa je bil v razporu s cerkveno oblastjo, a slednjič je spoznal svojo zmoto, se podvrgel in prosil odpuščanja. Spravljen s cerkvijo stoji zopet v vrsti bojevnikov za pravice cerkve in delavskih stanov. Pater Stojalovski zna pridobiti ljudstvo, ki je doslej slepo sledilo poljski ljudski stranki in socijalnim demokratom, zato se ti bojé in jezé nad novim poslancem.

Na **Ogerskem** nastopa vedno smelejše socijalizem. Ker so zaprli vodje socijalistov, jih sedaj njihovi pristaši s silo rešujejo iz ječ. V vasi Kis-Varda so oprostili s silo štiri agitatorje in tako se godi tudi drugod, kjer so vtaknili kaj nezadovoljnežev pod ključ. — V Občini Pap je imelo ljudstvo shod pod milim nebom. Vsi udeležniki shoda so prisegli na socijalistične nauke in na to so si razdelili zemljo med seboj. Ako bo veljaven ta komunizem, to je drugo vprašanje.

Kakor si pridobiva socijalizem tal, tako se širi tudi brezverstvo.

V neki vasi je 214 družin vsprejelo socijalno-demokratične nauke in ob jednem naznanilo, da izstopijo iz protestantske cerkve, češ, da ne priznavajo nobene vere.

K ministerskemu predsedniku je prišla deputacija 15 kmetov, ki mu je izročila prošnjo, naj kar najpreje odpomore vlada neznosnim razmeram vsled socijalističnega gibanja. Baron Banffy je obljubil, da bo vlada ako ne bo zadostovalo orožništvo, poslala vojaštvo na pomoč. Vprašanje pa je, ali se bo gibanje dalo ustaviti s silo, ali ne bo ravno sila rodila protisile. Treba pričeti pri korenini socijalizma, potem še le se bo dalo dalje pomagati.

## Naša organizacija.

**Slov. katol. delavsko društvo** je priredilo 15. t. m. javen društven shod v gostilniških prostorih g. Travna na Glincah pri Viču. Točno ob ½8. uri otvori Gostinčar shod s pozivom, naj navzoči zborovalci mirno sledé govorom. Dr. Krek govori o prvi točki »krščansko-socijalno ali socijalno-demokratično“. Iz Marksovih in Kautzkijevih spisov dokaže, da socijalna demokracija sovraži Slovane in jih pomaga ponemčevati. Govornik je prinesel dotične spise seboj, ter je čital odstavek za odstavkom, ki vsi jasno kažejo neizrečeno mržnjo proti Slovanom. Socijalni demokratje so bili vsi raz sebe o udarcih, katere jim je zadajal dr. Krek z njihovim lastnim orožjem, zato so poskušali z vpitjem preprečiti govornika. Toda bilo jih je premalo, dasi so po Ljubljani živahno agitirali za shod, da bi ga preprečili. Ker po večkratnem opominjevanju le niso hoteli biti mirni in tihi, jeli so naši reditelji napravljati red, ter jih posadili nekaj na bladno. G. Jean govori k drugi točki o političnem položaju, naglaša dogodke in dijaške izgrede po nemških mestih. Nemci hočejo povsod zatirati Slovane. Organizujmo se gospodarski ustanavljajmo pridobitne zadruge; ako Bog dá, uresničilo se bode, da bomo delavci sami začeli snovati tovarne. Socijalna demokracija nam vedno pravi, koliko trpi delavec, da nima pravic itd. To mi sami vse vemo; zato si pa hočemo odpomoči sami z nam koristnimi ustanovami in krepko organizacijo. Socijalna demokracija nam vkljub revščini in izkoriščanju ne pové o nobenih pripomočkih h konečni rešitvi. K zadnji točki je govoril Gostinčar o narodnosti in soc. demokraciji. Nihče, kdor se čuti narodnega, ne more postati soc. demokrat, ker bi moral postati narodni izdajica. Stavila se je tudi sledeča resolucija, katera je bila z velikim navdušenjem vsprejeta jednoglasno: »Javni shod na Glincah pri Viču protestira proti izzivajočemu, surovemu nastopu tistih nemških Karnijolcev v Ljubljani, ki so na Dunaju in Gradcu napadali slovenske vseučiliščnike ter s svojimi napadi onemogočili za nekaj časa nadaljevanje študij naše vseučiliščne mladine. Pristojne oblasti se pozivljejo, da nošnji frankfurtarskih trakov memudoma konec naredé, očigled tega, da se nemštvo upa razgrajati po naši slovenski Ljubljani, katere slovenski značaj smo pripravljeni braniti do skrajnih posledic.« Shod je bil nepričakovano dobro obiskan. Kakor žvepljenke v škatljici smo morali stati v prostorni dvorani. Soc. demokratično druhal, ki je prišla na shod z namenom, da ga razruši, pokazala je iz nova svojo naobrazbo. Piskanje, tuljenje in kričanje so soc. demokratična orožja, preprečiti pot resnici v ljudstvo. Toda sedaj so se divjaki opekli. Naši možje so jih flegmatično pometali iz dvorane in tako napravili mir. Ako so skupili kaj za povrh, je to njihova krivda — kajti »kdor išče, češče tudi najde.« Naši shodi so nasprotnikom prosti, toda morajo se obnašati človeško. Živinčeta Kocmurjevega kalibra so za v hlev ne pa v dvorano. Shod je predsednik Jakopič zaključil z živijo in slava cesarju in papežu. Sobratom na Glincah in Viču pa kličemo: krepko naprej, za trpina delavca, narod, vero in cesarja!

**Zagorje**, 7. februvarja. Dopis o »poštenem orožju« naših mokračev v številki 2. »Glasnika« jih je v precejšno zadrego spravil, iz ktere so se pa vsaj pred »svojimi« rešili tako, kakor smo pričakovali. Batino v roko in udri po dopisniku Š.! Kako natanko so se precej spolnile njegove besede v zadnjem dopisu: »Oni vedó, da laž resnice v poštenem boji nikakor in nikdar ne more uničiti; zato se je treba poslužiti namesto dokazov druzega orožja.« In Čobalovo orožje v »Delavcu« je takole: »Zahteva se«, naj na to laž odgovorim: »V vašem dopisu ni nič druzega, kakor same laži, po katerih vas bodo spoznali vsi rudarji in zavedni delavci v Zagorji v pravi barvi. Dokler ne dokažete vaših trditev v »Glasniku« kot resnico, ostanete nesramen obrekovalec in tat tujega poštenja. Druzega vam ne odgovarjam, ker je škoda za črnilo in papir za take reči; (zato danes) »enkrat za vselej«. — No hočemo videti, če bote res z vašim »enkrat za vselej«, mož beseda, ker dosedaj vas kot takega še nisem imel časti poznati. Najbolje bi seveda bilo, da molčite, ali prav za prav drugi za vas, ker od vseh zagorskih dopisov v »Delavcu« je k večemu vsebina ali bolje »piškavo jedro« vaše. Molčati ali resnico obstati pa je vendar hudo, bolj kaže zabavljati ali lagati. Ves shod pod sv. Jurjem je priča, da je Čobal čez Sokole zabavljal in na moje vprašanje: »To pa na naše Sokole leti«, potrdil: »Da na Sokole«. Ko pa ga eden Sokolov zato poprime, kako si pomaga »značajni mož-beseda« Čobal? Tajil je in se »izrezal«, da je mislil Luegerja in njegovo stranko. In kaj menite, vrli braici, vi »rudarji in delavci zagorski«, kako bo zopet meni odgovoril? Tajil bo zopet, lagal bo zopet »mož-beseda« Čobal: »Ni res, ni res! Dokler ne dokažete, da sem se pri Sokolih z Luegerjem izrezal, ostanete nesramen obrekovalec in tat tujega poštenja«. — Tatov tacega poštenja kakor je Čobalovo, se pač ni treba bati, četudi so izmed »črne gospode.« — Sploh je polemika in pošten boj s takim »značajem« nemogoč in nespameten. In če ga nadaljujem, delam to zaradi naših in tistih »njegovih« ki še niso popolnoma zaslepljeni, ampak še zmožni resnico spoznati. In k temu naj jim pripomorejo moji dopisi. Kako zna naš Mihel po vetru plašč obračati, pokazal je tudi na shodu v Toplicah s tem, da je spodbujal navzoče, ko je »zdravo Marijo« zvonilo, k molitvi in skušal tudi sam nekaj križa narediti. (Res pristen naslednik Marksov in veren sluga Adlerjev!) Ko se je pa šlo za angelsko češčenje na shodu »pod hruško« je bila »vera privatna stvar« in »angelsko češčenje« ne na programu. Ko pa so pristni mokrači začeli na glas moliti, tedaj je tiščal z Zadnikom glavo v mizo in se skoro jeze razlil. Molčati pa je seveda moral, ker drugače bi ga bili utegnili »njegovi« ven vreči. Da pa ne bote mislili, da se »pod hruško« zbirajo samo verni kristijani in da mi »črnuščki«, (kakor nas izvoli imenovati zadnji »Delavec«) v cerkvi krivo vero učimo, vam povem, da je neki pošten mokrač vskliknil po molitvi: »Tacega pa še ne vém, da bi bili pri Erjavcu kdaj angelsko češčenje molili. Seveda se lahko zgodi, da se v prihodnjem »Delavcu« bere: »Cel shod je priča, da nismo molili, kapelan, ki to trdi, je lažnik, obrekovalec in tat . . .« Sedaj pa še nekoliko pogiejmo zad-

---

da bi človek lahko prosto in srečno živel, če bi se ne brigal za vero, če bi zaničeval njeno duhovščino, če bi vzel šoli vsako versko podlago in bi bil torej popolnoma oproščen vseh vezij. Ali pa veste, kam vas pelje vaša pot? Vse to, za kar se tako zelo poganjate, vse to je že davno bilo. Gospodje, ne bodite slepi, poglejte na francosko revolucijo, tam so že sto let pred vami govorili o vašem napredku; tam so metali škofe, mašnike in sploh dobro misleče s kraljem vred pod sekiro, med tem ko sedaj komaj spravite kakega vam ljubega duhovna v ječo; sedaj se sicer norčujete iz Boga, cerkve in vere, takrat so pa Boga meni nič tebi nič odstavili in »pamet« za boginjo naredili. Če bi torej tudi vi kedaj dosegli svoj namen, potem bi imeli pred seboj one grozovite čase revolucije, kjer so se ljudje kot Danton, Robespierre iz vsega človeštva norčevali. To bi bila potem sreča, o katerej ljudstvu tako navdušeno govorite! — Mi, ultramontanci pa, kakor nas v vaši milosti tako radi imenujete, hočemo sicer tudi srečo, toda pravo, za dušo in telo, srečo na zemlji in v večnosti. Poglejte v kako revno kočo, kjer vlada pravo krščanstvo in živa vera, tu boste našli ljudi, ki so v sreči vsi zadovoljni, ki pa tudi v nesreči ne obupajo, tu stanuje prava sreča, katero vaša brezverska načela vedno obljubujejo, toda nikdar ne dajo. — Da bote pa vedeli, gospodje, da mi ultramontanci nismo nikakor sovražniki prave omike in krščanskega napredka, vas opomnim, da bode ravno oni katoliški shod, ki vam dela toliko preglavice, prihodnjič stavil dve prav dobri resoluciji. Prva bo zahtevala, da se šolski predmeti po pameti pomnožijo, seveda le v toliko, v kolikor bodo otroci mogli zmagovati, druga pa se bo poganjala za zboljšanje učiteljskih plač. — Vsprejmite torej blagohotno iz teh besed, kdo ima bolj pred očmi pravi blagor ljudstva: ali krščanski napredek ultramontancev, ali pa liberalni napredek prostozidarjev, kojih načela vi, gospod notar, težko skrivate pod vašimi besedami.« (Dalje prih.)

nje »laži« v listu, kteremu je poklic krasti poštenje drugim ljudem, posebno Čobalu, ki nočejo trobiti v klerikalni rog, (t. j. »Glasnik«) O denuncijaciji g. Zahovnika ve vsa zagorska dolina. Bila je tudi preiskava, ki pa ni imela nobenih slabih posledic. To se je zgodilo na podlagi ovaduškega pisma, o kterem sem pisal, da je bilo »brez podpisa«, »brez dokazov«, »brez podlage«. Toraj ni bilo rečeno, da ga je ravno Čobal pisal. Kak prijatelj gospoda Zabovnika, kak krščanski socijalist ga pa tudi ni. Le čudim se, da Čobal ni za laž proglasil tudi tega, kar sem v 2. številki »Glasnika« po »Delavcu« posnel. Ker pa piše v »Delavcu« štev. 4. da v mojem dopisu »ni nič druzega kakor samo laži«, je toraj tudi iz »Delavca« navedeno laž in zato lažnik »Delavec« oziroma dopisnik. Še enkrat prosim odgovora na moja tri vprašanja. Dokler jih ne odgovorite ste vi „nesramen obrekovalec in tat tujega poštenja in ne jaz. Mislim, da se mi obširneje pred poštenimi ljudmi ni treba zagovarjati, pri socijih pa bi bilo to preneumno, ker oni ne poznajo dokazov, ampak pest. Ta igra tudi pri nas že imenitno ulogo. Saj je delavec udaril rudniškega vodjo v uradu in zato dobil štiri dni zapora. Konečno naj še omenjam, da »Delavec« brez uzroka očita »črnuščkom«, da smo delali na to, da je okrajni glavar prepovedal kontra shod, kterega je Čobal s Kristanom mislil sklicati na 30. januvarija pod Sv. Jurjem, češ mi se bojimo socijalnih demokratov. Le potolaženi bodite! Žal nam je, da ni prišlo do shoda, ker potem bi bili mokrači imeli drugo priložnost, da v Zagorski okolici več ne cveto rožice zanje. Posebno smešno je, če piše »Delavec«, kmetje so nameravali ljudski shod pod Sv. Jurjem s sledečim dnevnim redom: »Položaj delavskega ljudstva in potreba, da se isti popravi.« Ljudski shod je nameraval pač le Čobal, ki čuti izgubo aržiške občine in ž njim oštir Rozina, ki se je priklatil v Perhovc, kot Čobal v Zagorje. Položaj delavskega ljudstva pa »popravite« popred v Zagorji, potem vam bodo še le kmetje verjeli. Posebno zanimiva pa je najnovejša mokraška govorica in očitanje, češ da smo mi podražili mleko, moko in drugi potrebni živež. Ako mi kteri mokrač dokaže, da sem jaz nagovarjal kakega trgovca, da naj dražje prodaja blago, ali delal na to, da kmetje podraže mleko, dobi za ta trud 100 (reci: sto) goldinarjev. Škrjanec.*)

**Iz Zagorja.** Prejeli smo ta-le dopis: »Slavno uredništvo »Glasnika«. V številki 2. vašiga cenjeniga lista z dné 20. Januvarija t. l. se nahaja dopis Zagorje ob Savi. V Smislu § 19. Tiskovniga zakona zahtevam, da se vsprejme sledeči popravek v prvi Izdaji vašega lista: Prvič ni res, da sem denunciral gospoda Zabovnika in še druge dva delavca, resnica je le, da nisem vedel od nikakoršnega cinka, da bi ga prodajal g. Zabovnik. Drugič ni resnica, da se vozim jaz po lustrajžah na lesko Dunaj, Ljubljano in Celje, da bi petdesetake lovil pa čez Slovence zabavljal, resnica je le, da sem vsikdar na zahtevo rudarjev bil odposlan, in vsikdar v pravi podobi kazal le na boržoažiške voditelje. Tretjič ni resnica, da sem govoril, da je gospod Švigel v Bruderlode z dvema možema, da starih delavcev ni treba v drugi razred vzeti, resnica je le, da je šlo več krščanskih socijalistov k ravnateljstvu, da niso zadovoljni s sklepi odbora bratovske skladnice v zadevi gosp. Mülerja in Habata. Četrtič ni res, da sem rekel enemu delavcu, da morajo stari delavci biti z 20 gld. zadovoljni, resnica je le, da sem rekel, da odborniki ne morejo višje po teh pravilih dovoliti. Petič ni resnica, da imam jaz razne priklade k moji plači. Resnica je le, da imam samo od odbora mesečno priznano plačo. Zagorje, dné 25. januvarija 1898. — Spoštovanjem

Mihael Čobal.

Pripomba uredništva. Dopis iz Zagorja pobije ves Čobalov popravek. Vendar pripomnimo: Prvič ni res, ne velja, ker se to Čobalovi osebi ni naravnost očitalo. Drugič: Dopisnik Š. ni trdil, da se vozite, »da bi petdesetake lovil«, ampak, da ste zapravljali kar so za vas delavci nabrali. In »ofra« nam ne utajile. Imamo priče. »Pa čez Slovence zabavljal, da ni res?« »Tagespost« (štev. 347. 16. decembra 1897) piše: Gospod Tschobal je govoril (namreč na soc. dem. shodu v Celji 12. decembra kamor se je gotovo na svoje stroške peljal) o slovenskih ljudskih zastopnikih, čez ktere je uničujoče zabavljal (welche er einer vernichtenden Kritik unterzog). »Herr Tschoppel« stavi tudi resolucijo: Mokraški shod »zum Lowen« izreka socijalističnim poslancem popolno zaupanje (Bravo). Vsem slovenskim zastopnikom (ali tudi baronu Švegelju?) pa svoje nedopadajenje (Missfallen). Hoch! Resolucija jednoglasno sprejeta! Živio »Tschoppel«! Tretjič: Ni res, da je dopisnik ravno vam očital navedeno. Ostane pa pri svoji trditvi, ker se je to govorilo posebno med mokrači v cinkarni. Imamo priče. Kapelan Švigelj pa dá sto goldinarjev nagrade, kdor mu to dokaže. Potem ne bo treba čakati na Tschobalove prazne obljube in »delitev«. »Da je šlo več kršč. socijalistov k ravnateljstvu« so imeli čisto prav, ker mokraški odbor je vodila le nevoščljivost k sklepu, da naj trgovec Müller več ne zalaga s tobakom in pek Habat ne s kruhom; Četrtič: Vsak pošten človek bo več verjel poštenemu delavcu, ki se je vse življenje preživel z delom svojih rok in vse svoje moči pustil v rudniku, a zato sedaj dobi 20 gld. miloščine za celo leto, kot pa nemškutarskemu Mihelnu. Petič: »Ofri za lustrajže« se brez greha smejo imenovati priklade. »Mesečno priznana plača« pa ni samo priklada, ampak — naklada žuljevih rok, Judeževi grošiči, za ktere nemčurski Mihel naše poštene slovenske delavce internacijonalizmu (ako kaže tudi Celjskim Südmarkarjem) in brezverstvu prodaja in naše vrle poslance blati. Upamo, da bo dosti »enkrat za vselej«, ako pa ne, imamo še dosti streliva v zalogi, pa tudi strelcev ne bo zmanjkalo. Hvala za popravek, prosimo še kaj tacih. Uredništvo.

*) Predno »Delavec« odgovarja na ta dopis, prosim odgovora na moj dopis v »Glasniku« štev. 5, 14. januvarja 1897. kterega mi je še dolžan.

**Iz Križev pri Tržiču** se nam poroča: Naš društvo je imelo v pretečenem letu tri izlete in štiri zabavne večere. Odbor je imel devet sej in je pridno skrbel, da si je društvo pridobilo precejšno število knjig, potem raznih iger in potrebne sobne oprave. Jako važno za naše društvo je tudi to, da je dobilo lastne prostore pri gostilničarju J. Aljančiču. Dné 16. januvarija smo imeli občni zbor. Pozdravil je navzoče ude, kateri so se skoro vsi udeležili, predsednik Jožef Volc; za tem je sledilo poročilo tajnika, blagajnika in knjižničarja. Predsednik se jim zahvali za njihovo delovanje. Za tem sledi volitev novega odbora. Predsednik Jožef Volc naznani, da odstopi od društva sploh, ker ga volja višjih kliče drugam in predlaga gospoda župnika Franceta Porenta za predsednika. Vsi so jednoglasno za ta predlog. Potem so voljeni: Ivan Aljančič za podpredsednika, za tajnika France Perko, za blagajnika Jožef Naglič, za knjižničarja France Logar. Za ostale odbornike so voljeni: gosp. Ivan Jezeršek, Jernej Gros, Jožef Gradišar, Jakob Zupan, France Zaplotnik. Zatem se prebere in potrdi opravilni red. Pred sklepom občnega zbora pa vstane Ivan Aljančič in spregovori nekako tako-le: »Predragi društveniki! Tri leta in tri mesece je preteklo, kar je mlad duhovnik stopal proti kriški vasi. Ta duhovnik pa ni bil nihče drugi nego naš prejšnji predsednik Jožef Volc. Kdo vé, kakšne misli so navdajale takrat njegovo dušo, ko je prvič prišel v kriško faro, ko prvič stopil v kriško vas. Jaz mislim, da niso bile posebno prijetne te misli; zakaj gotovo je že poprej kaj zvedel o kriški fari in njenih prebivalcih, kar ni bilo posebno prikupljivo. Ko bi bil pa kdo takrat rekel kriškim faranom: »Ta mož bo ustanovil med vami društvo"; kaj mislite, kakšen učinek bi bile napravile te besede!? Jaz mislim, da bi bil marsikak razumen mož zmajal z glavo in rekel: »No, kaj takega v Križah že ne bo mogoče, saj ljudje niti ne vedo, kaj beseda ‚društvo' pomeni.« In vendar, kar bi se bilo malokomu posrečilo, našemu nekdanjemu predsedniku se je; ustanovil je naše katoliško izobražev. društvo. Le njemu, njegovi odločnosti in vstrajnosti se imamo zahvaliti, da imamo to društvo pri nas. On je oče našega društva. Društvo je bilo ustanovljeno, pa kakor sirota brez strehe in stanovanja. V tej zadregi se ga zopet usmili naš nekdanji predsednik, sprejme ga kakor dobra mati pod svoje krilo, — dá mu svojo lastno sobo brezplačno v stanovanje. Pa ne le društvo se ga spominja kot dobrotnika, ampak tudi marsikak ud se še spominja njegove radodarne roke. S kako požrtvovalnostjo in ljubeznijo je vodil naše društvo, predragi društveniki, to veste najbolje sami. Kdo izmed vas se ne spominja veselih in prijetnih večerov, katere smo preživeli v njegovi družini. Kakor ljubeč brat in prijatelj občeval je z nami, kakor ljubezniv učitelj podučeval nas je pri vsaki priliki. Društvo je rastlo in napredovalo. In upam, kar je bilo mogoče doseči društvu v tako kratkem času in pri takih razmerah, je naše društvo doseglo. Komu, vprašam vas, predragi društveniki, se imamo zahvaliti za vse to? Komu neki, če ne našemu nekdanjemu gospodu predsedniku Jožefu Volcu. V kratkem, morebiti v nekoliko dneh popelje ga pot proč od nas, strani od Križa, med druge ljudi; kdo vé, kedaj se zopet vidimo, morebiti nikdar več. Vprašam vas tedaj, predragi društveniki, ali naj ostanemo hladni proti njemu, kakor smo proti tujcu, ki pride v vas in zopet odide? Ne, nikdar ne! Hvaležnost smo mu dolžni, veliko hvaležnost! Ljubezen je on sejal med nami, ljubezen naj torej tudi žanje. Zato upam, da govorim vsem iz srca, ako kličem: »Bog naj povrne našemu nekdanjemu gospodu predsedniku ves trud in vse dobrote, solnce sreče naj mu sije v vsem njegovem življenji. On pa, ki je gospodar časov in je tudi njemu odmeril tek njegovih dnij, naj mu dá doživeti še mnogo srečnih in veselih let! Bog ga živi!« Krepek ‚živijo' zadoni po sobi in marsikatero oko se porosi ob misli, da v kratkem odide toliko ljubljeni prvi predsednik. Za tem se podari nekdanjemu predsedniku lepa podoba sv. Jožefa, da mu društvo tako vsaj nekoliko v dejanji pokaže svojo udanost in hvaležnost. Ginjen se zahvali za izkazano mu udanost in ljubezen kakor tudi za krasen dar. Za tem pa novi predsednik zaključi občen zbor.

Katol. izobraž. društvo v Križah pri Tržiču.

## Socijalne zadeve.

**Rotšildovo in cerkveno premoženje na Francoskem.** Socijalni demokratje vedno govoré o »mrtvih rokah« katoliške cerkve, a o »živih rokah« židovskih kapitalistov molčé dosledno. Na Francoskem ima katoliška cerkev 44.000 ha zemljišča, dočim ima Rotšild samo v Lagny-ju 80 000 ha zemlje. Cerkveno premoženje znaša 1200 milijonov frankov (jeden frank 44 kr.), pariški Rotšild pa ima 10 000 milijonov premoženja. Cerkveno premoženje je pridobljeno na pošten način in je že zelo staro, dočim je Rotšildovo bogastvo iz zadnjega stoletja, pridobljeno le po špekulaciji in goljufiji. Cerkev oskrbuje s svojim premoženjem sto tisoče ubogih, zapuščenih sirot v svojih zavodih, s tem denarjem vzdržuje bolnišnice, hiralnice in šole. A kaj stori dobrega Rotšild za trpeče človeštvo? Da ima le sam vsega v obilici, za druge se ne briga. — Cerkvenih zemljišč je velik del nerodoviten in močviren, dočim ima Rotšild najlepša in najrodovitnejša posestva v celi Franconski. Socijalni demokratje vidijo le cerkveno premoženje, ne vidijo pa judovskih bogatašev, bodejo jih v oči samostani katoliške cerkve, a judovskih palač in celih 3000 hiš, ki jih ima Rotšild samo v Parizu, niti ne opazijo. Kdo bo še dvomil nad tem, da so socijalni demokratje judovski oprode, popolnoma odvisni od judovskih kapitalistov? Zviti judje ustvarili so si socijalne demokrate, da imajo v njih pokorne sluge in divje janičarje, ki slepo tolčejo in se zaletavajo ob vse, kar

nosi katoliško ime, toda skrbno se ogibajo svojih gospodarjev — Judov, da jih ne žalijo in motijo v njihovem izkoriščevanju ubogega ljudstva.

## Naši nasprotniki.

**Izza kulis socijalne demokracije.** V Belgiji sprla se je neka socijalistinja, ki je bila že deset let pri uredništvu nekega socijalno-demokratičnega lista in glavna agitatorka za socijalistične ideje, z vodjem socijallstov Anseclom in sedaj razkriva svetu grehe socijalnih demokratov. »V nobeni stranki«, tako piše ona, »ne vlada večji despotizem kakor pri socijallstih. Pri njih poznajo le eno zapoved in ta je: bodi slepo pokoren vodstvu! Voditelji ne gledajo na to, kako bi pomagali ljudstvu, marveč kako bi sami obogateli. Vsa boljša mesta pri delavskih blagajnah ali društvih razdele med seboj in se kot pijavke živé od ubogih delavcev.« Nato navaja celo vrsto imen socijalno-demokratičnih voditeljev, ki niso imeli, ko so prišli v tabor socijalne demokraci e niti potrebne obleke, a dandanes hodijo kot veliki gospodje (v najnovejši modi) po mestnih ulicah. Vsi ti zviti ljudje so se znali vriniti na prva mesta socijalističnih društev in imajo po 1000 frankov dohodkov, ki jih dobivajo od lahkovernih in zaslepljenih delavcev, ki se dajo tem sleparjem in lenuhom (terorizovati) strahovati in izkoriščevati. Ali niso jednake razmere tudi pri nas? Ali ne živi tudi pri nas cela vrsta brezvestnih socijalističnih agentov od žuljev ubogih zapeljanih delavcev? Nekdaj so morali delati, da so si prislužili vsakdanjega kruha, a sedaj hodijo in se vozijo okrog kot gospodje, saj jim delavci, katerim oznanujejo socijalno demokratičen nauk skrbe za ta »šport«.

## Drobtine.

**Slov. katol. delavsko pevsko društvo Zvon** je imelo pretečeno nedeljo svoj redni občni zbor. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo se je vzelo na znanje. Pri volitvi odbora so bili izvoljeni sledeči funkcijonarji: Jos. Gostinčar predsednik, Matej Oblak namestnik, Anton Kasin tajnik, Alojzij Luknar blagajnik, Alojzij Borštnar, Ivan Zadnikar, Alojzij Pelc, odborniki. M. Legedič, Fr. Urbančič preglednika. Sobratom krščanskim delavcem najtopleje priporočamo, da mnogobrojno pristopajo k »Zvonu». Vsi oni, ki imajo veselje do lepega slovenskega petja in pa tudi zmožnost, se nujno pozivljejo, da se priglasijo kot člani »Zvona«. Drugi naj pa pristopajo kot podporni člani za katere je letni donesek zelo nizek — 50 kr. Vabijo se tudi vsi g. prijatelji krščansko socijalne delavske organizacije, da krepko podpirajo »Zvon«, ki hoče z obnovljenimi močmi pokazati, da je vredno podpore. Vsaka podpora se bode hvaležno objavila v »Glasniku«. Podpore naj se pošiljajo J. Gostinčarju ali pa dr. Kreku.

**Bogokletstvo.** V neki prodajalnici na Glincah je bilo nedavno več nerodnežev, ki so zabavljali čez naše shode, čez vse naprave katoliške, čez cerkev in posebno čez duhovnike. Tu se oglasi neki mlečnati pobalin in pokaže na križ, rekoč te grozne besede: »ali ti bo ta pr. h... kaj dal«, in pljune vanj. Ostudno surovo se je izrazil tudi o Materi Božji. Pero nam zastaja, ko to pišemo. Ali ni najsvetejša dolžnost vsakega poštenjaka, da se postavi v bran taki surovosti in nepopisni razdivjanosti? Smrt ciganski socijalni demokraciji!

**„In mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.“** Vse evropejske države imajo leto in dan tri milijone najkrepkejših mož v vojaški suknji, in jih vadijo moriti ljudi. Dva tisoč petsto milijonov goldinarjev gre na leto samo za to, da so države vedno pripravljene planiti jedna na drugo, in vendar zahtevajo vojni ministri vsako leto novih doklad za napravo najnovejšega morilnega orožja in vojnih ladij.

(Pismo sv. Očeta) Slovenske krščansko-socijalne »Zveze« bivšemu predsedniku, blag. g. K. Polaku, je došlo iz Rima zahvalno pismo na častitko papežu Leonu XIII. o priliki biserne svete maše. Glasi se tako: Izročilo se je sv. Očetu udanostno pismo, v katerem ste mu o priliki šestdesetletnice njegovega mašništva želeli vse dobro v imenu »Zveze«, ki ste jej predsednik. Ta dokaz spoštovanja in udanosti je bil zelo drag njegovi Svetosti, ki se Vam in »Zvezi« toplo zahvaljuje ter z vso ljubeznijo podeljuje apostolski blagoslov. To Vam po naročilu njega Svetosti naznanjam ter ob jednem izražam svoje posebno spoštovanje. V Rimu, dne 29. jan. 1898. Podpisan je kardinal Rampolla. — Krščansko-socijalno delavstvo in vsa organizacija »Zveze« bo to poročilo gotovo vsprejela z največjim veseljem in srčno hvaležnostjo. Naj bi nas blagoslov sv. Očeta vedno spremljal!

**Skrb za delavce.** Dasi letos veliko ljudij tava in strada brez dela, se vendar še dobi več podjetnikov, ki najemajo — kaznjence namesto poštenih pomačih delavcev. Ali res mora revež skušati, da pride v luknjo, če hoče, da dobi delo in si ohrani življenje?

**Sklepi solnograjskega shoda** se uresničujejo. Ustanavlja se zveza krš. soc. železničarskih društev, zveza kovinskih delavcev, steklarjev in rudokopov. Te strokovne zveze bodo posredovale delo in ž njimi bo združena hranilnica in zavarovalnica tudi proti brezdelnosti. Denarne posle bo opravljala ljudska banka, ki se tudi v kratkem ustanovi.

**Socijalnega demokrata smrt.** Te dni se je v Ljubljani dogodil značilni dogodek. Neki socijalni demokrat je prišel za kratek čas iz Gradca semkaj. Njegovi sorodniki, poštenjaki od nog do glave, so ga nagovarjali, naj vzlasti svoje sovraštvo do vere in cerkve opusti. Rogal se jim je in se zaklinjal, da ne mara duhovnika niti na smrtno uro. Neki dan je pojebno surovo kazal svojo socijalno demokraško umazanost. Drugi dan so ga pa dobili mrtvega v postelji. Bog se ne pusti nočevati iz sebe.

**Nesramna nadležnost socijaldemokratičnih agentov.** Tekom jednega leta sta skozi leskovško župnijo pod Blegešom potovala že dva nepoklicana misijonarja, ki sta socijaldemokratičen evangelij oznanovala. Kak je njihov nauk? — laž in hajskanje. — Prvi je bil neki delavec iz osliške županije in je vsiljeval nekaj zamazanih listov »Delavca« ljudem. Govoril je nekaj čez papeža Pija IX, pravil, da je človek kakor žival, da nima duše; dalje, da je »Kristanov« prijatelj, ki bo tu v obližju shod napravil. Pa tega ni bilo; pozabil je Kristanu naročiti to, kakor je tudi pozabil, da je v neki hiši za pijačo dolžan ostal. — Drugi prišel je bil sem iz Idrije in ponujal neke soc. dem. brošure. Priporočal ljudem, da ni vse tako kakor duhovni uče, da bodo socijI kmalu osvojili si celi svet in ga osrečili, denar bodo kar trosili med ljudi, vsi bodo premožni, vsi bodo enaki. Toda ljudem ni šlo to v glavo, rekli so le, da bi le tacih časov jim ne dal Bog doživeti. Pač ne bodo nikdar po starem Blegašu ali Ratitovcu rastla ta strupena zelišča materijalističnih naukov, ktera hočejo nasaditi ti moderni preroki tu zamorejo kliti in poganjati le cvetke pozitivnega krščanstva.

**Pridnost socijalnih demokratov.** Znani vodja socijalnih demokratov v Berolinu Werner je tudi lastnik tiskarne. Ker socijalni demokratje splošno zabavljajo zoper akordno delo kot sredstvo za izkoriščanje, začel je Werner pred par leti dajati svojim stavcem stalno plačo, in sicer 30 mark na teden (marka 60 kr.) Toda sedaj so postali sodrugi na jedenkrat tako leni, da je bilo delo posameznika konec tedna večkrat samo 15 marke vredno to je poldrugo marko, kakor je sam Werner na javnem shodu povedal. Vse opominjevanje in svarjenje ni nič pomagalo. Ko je Wernerjev namestnik prosil stavce, naj bodo bolj mirni, češ, da ne more delati pri vednem vrišču in prepiru, začeli so razgrajati in peti revolucijonarne pesmi s posebnim povdarkom besed: »Na tla s tirani!« Konečno je bil mož, dasi sam socijalni demokrat, prisiljen vpeljati zopet akordno delo in odpustiti par glavnih razgrajačev. To je mala slika iz bodočega raja socijalnih demokratov. Še slabše je šlo pri »rudeči pekariji«, kakor so imenovali socijalni demokratje svojo pekovsko zadrugo; pri tej so si prišli sodrugi tako navskriž, da so si skočili v lase, in se zmerjali s priimki, kakoršnih tudi socijalni demokrat ne posluša rad. Ker te »bratovske ljubezni« ni hotelo biti konec, morala se je zadruga razpustiti. In taki ljudje hočejo osrečiti svet!

**Socijalna demokracija je sedaj moderna,** kot je bil pred nekaj leti liberalizem. Kar je pa moderno, to vleče na se, in zato si prav lahko razlagamo čudni pojav, da mnogi poliizobraženi obrtniki in tudi kmetje prav pridno trobijo v socijalno-demokratičen rog, in pri tem gledajo okrog sebe kot petelin na gnoju. Reveži ne pomislijo, da pojejo s tem smrtno pesem tudi svojemu zasebnemu premoženju, katero višje cenijo kot vse drugo na svetu. Zadovoljni so, da zamorejo čez vero in »farje« zabavljati. Takim bi bilo prav privoščiti, da bi za nekaj časa dobili socijalni demokratje vajeti v roke. To bi možiceljni debelo gledali, ko bi se začelo deliti njihovo premoženje, in bi si želeli „farških“ časov nazaj.

**Kako lažejo socijalni demokratje.** Ker jim je njih namera spodletela, naš društveni shod na Glincah raztirati, raznašajo sedaj vsakovrstne lažnjive vesti o tem shodu po svetu, tako n. pr. da so jih naši možje z vilami in drugim orodjem napadli. Pozivljemo naše somišljenike, da tem lažem povsod odločno nasprotujejo.

**Čudna kritika.** Moj tovariš se ni nikdar maščeval nad svojimi sovražniki, marveč je pozabil na vse krivice. Kakošno lastnost bi mu ti vsled tega pripisoval, Tone? — Tone: Pozabljivost.

**Temeljit odgovor.** Povej mi, strijče, zakaj pa sedaj zvoni? — Najbrže radi tega, ker nekdo za vrv vleče.

**Razumni poslanci.** V pruski poslanski zbornici je te dni jeden katoliških poslancev nagovoril liberalne nasprotnike tako-le: »O, gospoda moja, že bolj razumni ljudje kot ste vi, so trdili . . .« Tu ga predsednik opomni, da ne sme rabiti takih nevljudnih izrazov, ter pravi: « Ne poznam bolj razumnih ljudij, kot so poslanci.« — Iz dokazov v avstrijski zbornici vemo, da temu ni vselej tako.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanje

**vsakovrstne obleke**

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikrojevalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

**Franc Pavšner,**
krojač v Ljubljani
Vodnikov trg št. 4.

**Franc Granda**
**pek v Udmatu št. 108**
priporoča **kruh** od najvišje do najnižje vrste in tudi **vsakovrstne slaščice** po najnižji ceni.


Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Jakopič. — Tiska »Katoliška Tiskarna.«